

Forskning om nettverk

Rapportert kompetanseutbytte fra
ressurssykepleiernettverk i palliasjon

Utviklingskonferansen 2023, Sandefjord
Anne Kristine Dalene, høgskolelektor

«Mitt nettverk»: Ressurssykepleiernettverk i palliasjon og kreftomsorg

Mål

- Sikre pasienter med kreftsykdom og andre alvorlige somatiske sykdommer optimal behandling, oppfølging og pleie.
- Pasienter og deres pårørende opplever helsevesenet som en sammenhengende behandlingsskjede.

Delmål for arbeidet i nettverket:

- Øke kompetansen hos helsepersonell i de deltagende kommunene.
- Styrke det tverrfaglige samarbeidet innen fagområdet ved å utvikle og utveksle kompetanse på tvers av tjenestenivåer og mellom kommuner og sykehus

•Anbefalt i nasjonalt handlingsprogram for palliasjon

Bakgrunn for vår studie

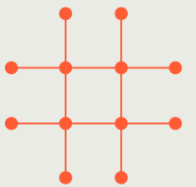
- Ledet nettverket i Oslo i 7 år
  - Mye tid og krefter og ressurser går til dette – kan vi vise at det virker?
  - Hvordan lærer voksne?
  - Lærer de det vi vil at de skal lære?
  - Jobber vi slik det er lurt at vi jobber?
-
- Lite forskning på nettverkene tidligere, kun antatt effekt, og tre små kvalitative studier i Helse Vest

VID

Pedagogisk for forståelse

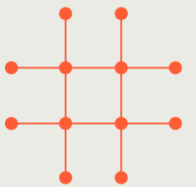
- Læring som en indre og en ytre prosess
- Læring som endring av adferd
- Sosiokulturelt læringssyn: Læring skjer best i fellesskap og sosial samhandling.
- Læring skjer gjennom språket, ved å sette ord på kunnskap og erfaringer
- Lærer når vi ledes av noen som kan mer.

VID

Forskningsspørsmål:

- I hvilken grad rapporterer ressursykepleierne at nettverksdeltakelse gir kompetanse på utvalgte områder fra styrende dokumenter og anbefalinger?
  - Er det forskjell i kompetanseutbytte mellom sykepleiere på ulike nivåer i helsetjenesten?
- Hvilke enkelt-faktorer har betydning for kompetanseutbyttet?
- I hvilken grad benyttes ulike undervisningsformer i nettverkene?

VID

Metode

- Utviklet spørreskjema basert på kompetansemål fra Handlingsprogrammet i palliasjon (nivå C).
- Kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse
- Invitasjon på e-post via nettverkslederne i Telemark, Vestre Viken og Oslo
- Analysert i SPSS.

Utvalg:

Antall respondenter med svarprosent
 Totalt: 132 (27%)
 Sykehus: 35 (28%)
 Hjemmesykepleien: 44 (32%)
 Sykehjem: 44 (21%)
 Annet (definert av respondent): 9

Er ikke sykepleier n=3
 Ikke ressurs-rolle på egen arbeidsplass n= 5
 Vært med i nettverket < 1 år n=17

107 respondenter fylte inklusjonskriteriene
 N=107 (22%)
 Sykehus: 30
 Hjemmesykepleien: 37
 Sykehjem: 33
 Annet (definert av respondent): 7

TABELL 1 Demografisk fordeling i utvalget (N=107)

	N	%	Gj.sn. (SD) ¹
Alder			
21-30 år	7	6,6	
31-40 år	28	26,4	
41-50 år	37	34,9	
51-60 år	27	25,5	
Over 61 år	7	6,6	
Antall års klinisk praksis med alvorlig syke og/eller døende			14,4 (0,83)
0-14	51	51,5	
15-29	41	41,4	
30-44	7	7,1	
Antall år i nettverket			5,5 (0,42)
1-2	24	24,0	
3-4	29	29,0	
5-10	35	35,0	
11-20	12	12,0	
Arbeidssted			
Spesialisthelsetjenesten	30	28,0	
Hjemmesykepleie	37	34,6	
Institusjon på kommunalt nivå	33	30,8	
Andre	7	6,6	
Videreutdanning			
Spesialutdanning i kreft/palliasjon	73	68,2	
Har ikke spesialutdanning i kreft/palliasjon	34	31,8	
Har hospitert			
Ved sykehus og ved annen enhet	18	16,8	
Kun ved lokal palliativ enhet på sykehus	29	27,1	
Kun ved annen enhet i nettverket	13	12,2	
Har ikke hospitert	47	43,9	
Hvilket utsagn beskriver egen deltakelse i den tiden du har vært med?			
Har deltatt på alle samlinger	20	18,7	
Har deltatt på de fleste samlinger	64	59,8	
Har deltatt på cirka halvparten	15	14,0	
Har vært med en sjelden gang	8	7,5	

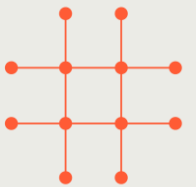
¹Gj.sn.=Gjennomsnitt SD=Standardavvik

Gjennomsnitt og median for de enkelte kompetansespørsmålene									
(Svaralternativer:1 = Ikke i det hele tatt, 2 = I liten grad, 3 = Til en viss grad, 4= I ganske stor grad, 5= I svært stor grad)									
Arbeidssted	Sykehus		Hjemmesykepleien		Sykehjem/ helsehus		Totalt		
	Gj.sn. (SD) ¹	Med. ²	Gj.sn. (SD)	Med.	Gj.sn. (SD)	Med.	Gj.sn. (SD)	Med.	
Kunnskaper	Relevante lover, rettigheter og plikter i møte med personer med behov for lindrende behandling	3,20 (0,71)	3	3,43 (0,60)	3	3,52 (0,83)	3	3,41 (0,74)	3
	Legemiddelbasert lindring av ulike symptomer hos alvorlig syke og døende	3,83 (0,79)	4	4,08 (0,68)	4	4,22 (0,87)	4	4,05 (0,83)	4
	Pårørendes behov ved alvorlig og livstruende sykdom	3,80 (0,66)	4	3,69 (0,75)	4	3,64 (0,86)	4	3,69 (0,79)	4
	De ulike palliative tjenestetilbudene	4,10 (0,67)	4	3,50 (0,81)	4	3,88 (0,96)	4	3,82 (0,84)	4
	Hvordan du kan formidle kompetanse videre til kolleger?	2,83 (1,02)	3	2,97 (0,73)	3	2,97 (1,02)	3	2,91 (0,92)	3
Ferdigheter	Samtale med alvorlig syke og døende og deres pårørende	3,48 (0,83)	3	3,53 (0,70)	4	3,34 (1,10)	4	3,41 (0,88)	4
	Gjennomføre systematisk symptomkartlegging hos en pasient	4,00 (0,73)	4	3,72 (0,91)	4	3,69 (0,97)	4	3,77 (0,87)	4
	Utføre aktuelle kliniske/tekniske prosedyrer	2,62 (1,08)	3	3,08 (1,05)	3	2,31 (0,97)	2	2,65 (1,07)	3
	Veilede egne kolleger i konkrete pasient-/pårørendesituasjoner	3,32 (0,67)	3	3,56 (0,65)	3	3,38 (0,94)	4	3,40 (0,75)	3
Generell kompetanse	Finne frem til ny og relevant forskningskunnskap	2,86 (1,06)	3	3,36 (0,99)	3	3,34 (0,97)	4	3,23 (1,00)	3
	Bidrar aktivt i kliniske beslutninger for pasientene med behov for lindrende behandling	3,43 (0,86)	3	3,76 (0,64)	4	3,88 (0,87)	4	3,69 (0,79)	4
	Bruker verktøy og retningslinjer som anbefales i nettverket (ESAS, Individuell plan, Livets siste dager)	3,72 (0,92)	4	3,83 (0,85)	4	3,91 (0,96)	4	3,82 (0,90)	4
	Bidrar aktivt til samhandling på tvers av helsetjenestnivåene	3,80 (0,92)	4	3,97 (0,80)	4	3,28 (0,92)	3	3,67 (0,92)	4
	Identifiserer og reflekterer over etiske dilemmaer i praksis	3,70 (0,84)	4	3,73 (0,65)	4	3,75 (0,92)	4	3,67 (0,81)	4
Har oppmerksomhet rundt egen atferd og egne reaksjoner i møte med alvorlig syke og døende	3,90 (0,76)	4	3,78 (0,85)	4	3,75 (1,14)	4	3,77 (0,94)	4	
Gjennomsnittsskår for alle spørsmålene	3,51 (0,51)		3,57 (0,52)		3,52 (0,72)		3,52 (0,58)		
Når du ser alt under ett: I hvilken grad synes du at nettverket har bidratt til at du har den kompetansen du trenger for å fylle rollen som ressursykepleier for pasienter, pårørende og kolleger?	3,63 (0,85)	4	4,03 (0,76)	4	3,73 (0,88)	4	3,81 (0,84)	4	

¹Gj.sn. = gjennomsnitt, SD = standardavvik ²Med = median

Resultater

VID

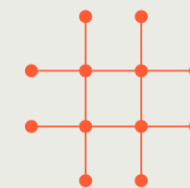

Faktorer som påvirker utbyttet

Multipel regresjonsanalyse med total sum for 15 spørsmål om kompetanseutbytte som avhengig variabel

	Bivariat regresjon		Multipel regresjon	
Uavhengig variabel	β	p-verdi	β	p-verdi
Selvrapportert grad av deltakelse	3,943	<0,001	2,918	0,013*
Har hospitert ett eller flere steder	4,732	0,007	4,216	0,018*
Kontakter gjerne andre i nettverket utenom samhandling om konkret pasient	2,039	0,010	1,145	0,190
Antall år i nettverket	0,502	0,023	0,064	0,782
Har regelmessig undervisning for kolleger	1,850	0,024	0,313	0,748
Veileder kolleger regelmessig i konkrete pasient-/pårørendesituasjoner	1,789	0,033	0,470	0,632
Antall års klinisk praksis med alvorlig syke og/eller døende	0,047	0,68		
Alder – kategori	-0,571	0,513		
Har videreutdanning i kreft/palliasjon	-2,162	0,258		
Har signert avtale med leder om sin rolle	0,795	0,539		
Konstant			32,6	<0,001*

*=signifikant på 0,05-nivå

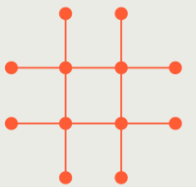
VID

Bruk av undervisningsformer

I hvor stor grad brukes disse undervisningsformene i ditt nettverk?

Svaralternativ: 5= i Svært stor grad, 4= I ganske stor grad, 3= Til en viss grad,
2: I liten grad, 1= Ikke i det hele tatt)

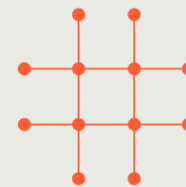
	Gruppearbeid	Case	Forelesning	Rollespill	Simulering	Digitale læringsformer
Gjennomsnitt	2,33	3,11	3,61	1,39	1,49	2,63
Median og mode	2	3	4	1	1	2

VID

Deltakere i nettverk for palliasjon og kreftomsorg rapporterer at nettverksdeltakelse gir kompetanseutbytte på sentrale områder for å utøve sin funksjon. Dette kan stimulere ressurspsykepleiere og ledere til å prioritere deltakelse.

Nettverksledere kan la seg inspirere til videre arbeid og bør prioritere hospitering, varierte undervisningsformer som fremmer sosial læring og utvikling av kompleks kompetanse, samt ressurspsykepleierens rolle som lokal kompetansespreder.

VID

Hva vil jeg anbefale?

1. Lederforankring
2. Rollen som lokal ressursperson
3. Tenk på hva dere vil med nettverket – hva slags nettverk skal dere være?
4. Tenk gjennom undervisningsformer – hva tror vi virker?
5. Hospitering – fremme forståelse og samhandling over nivåene

Referanser:

- Dalene A, Grov E. Rapportert kompetanseutbytte fra ressurspsykepleiernettverk i palliasjon. Sykepleien Forskning. 2020; 15(82614):e-82614.DOI: 10.4220/Sykepleienf.2020.82614
- Helsedirektoratet. Nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for palliasjon i kreftomsorgen. Oslo; 2015. IS-2285.
- Valen K, Ytrehus S, Grov EK. Tilnærminger anvendt i nettverksgrupper for kompetanseutvikling i det palliative fagfeltet. Vård i Norden 2011;31(4):4-9.
- <https://avensi.no/hvordan-laerer-voksne/>
- <http://www.ytreenstre.no/wp-content/uploads/2023/01/Grunnprinsipper-i-voksenpedagogikk-Ramseng-oppdatert-2023.pdf>

Læring hos voksne og barn

Pedagogikk

Den som underviser er ansvarlig og er den som evaluerer.

Avhengig, ikke forberedt. Mangler erfaring.

Erfaring har mindre betydning da det er underviserens erfaring som er viktig.

Deltaker blir fortalt hva som skal læres. Ytre motivasjon.

Faste temaer/emner, logisk struktur knyttet til fagstoff, rammeverk o.l.

Just in case – noe som kan komme til nytte senere i livet.

Andragogikk

Deltakeren er ansvarlig, og mer bruk av egen vurdering.

Selvstyrt, uavhengig og forberedt. Har erfaring.

Erfaring har stor betydning for lærings situasjon. Erfaring skaper mangfold og gir ressurser - både for den enkelte og for grupper.

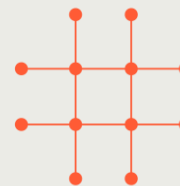
Deltaker lærer det man har behov for å lære. Indre motivasjon.

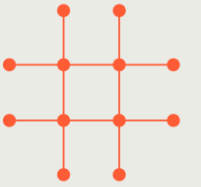
Problemorientert tilnærming. Kretser rundt relevans (arbeid, livssituasjon).

Just in time and just enough – noe som er nyttig her og nå.

VID

VID